

KDO VLASTNĚ PATŘIL K BRNĚNSKÉ ŠKOLE NORMATIVNÍ TEORIE? (MALÉ ZAMYŠLENÍ NAD BIBLIOGRAFIÍ BRNĚNSKÉ ŠKOLY RYZÍ NAUKY PRÁVNÍ A JEJÍM VYUŽITÍM K PRÁVNĚHISTORICKÉMU STUDIUMU)

Vladimír Kindl

Právněhistorická nauka brněnské normativní školy představuje významný příspěvek českého teoretického myšlení ke středoevropskému studiu základních otázek podstaty práva v časovém rozmezí převážně mezi dvěma světovými válkami.¹ Oživení školy v r. 1945 fungovalo ve změněných poměrech jen krátce a uzavření brněnské právnické fakulty r. 1950 jí odňalo institucionální platformu působení. Smrtí jejího zakladatele Františka Weyra 29. 6. 1951, zatlačeného již dříve do profesní izolace, došlo k jejímu dalšímu oslabení. Odeznívala jen v činnosti několika jednotlivců, kterým se podařilo výsledky své práce publikovat teprve po dvacetileté odmlce převážně v zahraničí (Vladimír Kubeš) nebo působili dočasně jinde (Ota Weinberger na PF UK v Praze 1956–1968) a posléze z tehdejší ČSSR odešli.

Vlastní dějiny brněnské školy právní teorie jsou tak prakticky uzavřeny. Stala se součástí historie právních nauk, ale bude nepochybně předmětem často opakovaného právněhistorického studia ve všech myslitelných směrech a souvislostech. Právě z tohoto důvodu je důležité, aby bylo co nejpřesněji a nejúplněji zmapováno, kdo z autorů právních i národohospodářských spisů k tomuto směru příslušel, a které spisy lze do okruhu literární produkce školy zahrnout.

Na první pohled by se zdálo, že úkol to nebude nijak zvláště komplikovaný a usnadnit jej pomůže analýza zakladatele školy Fr. Weyra, který nejméně dvakrát v literatuře uvedl, koho ke škole přiřazuje, případně kdo se k jejím přívržencům může počítat, nehledě na několik Weyrem subtilně odstíněných, sporných nebo nejasných případů. Poprvé se tak stalo r. 1936 v knize *Teorie práva*,² podruhé v druhém dílu jeho *Paměti*, který vyšel r. 2001, ale sepsán byl někdy v rozmezí let 1939–1945.³

Později převzal oprávnění určovat příslušnost ke škole Weyrův žák Vl. Kubeš, který se subjektivně považoval za jeho pokračovatele. Vl. Kubeš se do určování příslušnosti toho či onoho autora k brněnské škole zapojil ještě za Weyrova života. V r. 1941 vedl polemiku se spisem V. Čermáka „O podstatě práva“ a autorovi vytýkal, že neví, „kdo do normativní teorie patří a kdo nikoliv“ a řešil v ní, mimo jiné, otázku, zdali ke škole přísluší také pražský civilista J. Krčmář, či které z jeho spisů jsou poznamenány vlivem normativismu.⁴ Po mnoha letech, to už byl Vl. Kubeš 7 let mrtev, se v r. 1994 a 1995 objevily dvě jeho práce, z nichž zejména v prvním dílu knihy „Dějiny myšlení o státu a právu ve 20. století se zřetelem k Moravě a zvláště Brnu“, kap. 15, s. 211–231, byly obsaženy partie o „dalších stoupcích normativní teorie“, aniž by bylo uvedeno, kdy byly tyto pasáže napsány. Jen z kontextu vyplývalo, že se tak stalo někdy po r. 1980. A opět jen z kontextu lze pro úplnost dovést, že za jakési kmenové příslušníky školy považoval Fr. Weyra, K. Engliše,

J. Sedláčka a J. Kallaba, protože každému z nich věnoval v této publikaci samostatnou kapitolu.⁵

V r. 1980 uspořádali profesori Vladimír Kubeš a Ota Weinberger sborník „Die Brüner rechtstheoretische Schule (Normative Theorie)“, 372 s., který vyšel ve vídeňském Manzově nakladatelství. Chtěli jím vzdát hold vůdčí postavě brněnské školy normativní teorie a svěmu učiteli profesoru Františku Weyrovi a doložit „významný přínos této školy ryzí nauky právní pro analytickou právní teorii“.⁶ V r. 2003 byla publikace přeložena K. Hlavoněm do češtiny, rozšířena o dvě studie O. Weinbergera a její bibliografická partie sestavená V. Kubešem upravena a doplněna o tituly Fr. Weyra, Vl. Kubeše a O. Weinbergera, které byly vydány od r. 1980.⁷

O českou verzi publikace vydané Univerzitou Karlovou v Praze v Nakladatelství Karolinum se zasloužil, vedle O. Weinbergera, Jan Kosek z Právnické fakulty UK v Praze, který je ve sborníku podepsán jako spoluautor „Slova úvodem“ (s. 7–8) a v závěrečné tiráži knihy označen jako její uspořadatel. I když o tom v knize není uvedena žádná informace, zdá se velmi pravděpodobné, že právě on provedl doplnění bibliografických údajů F. Weyra a Vl. Kubeše. Doplnění vlastních údajů si O. Weinberger zajišťoval sám. V českém vydání je kapitola označena v obsahu knihy jako „Bibliografie“ (str. 6) nadepsána rozšířeným názvem „Bibliografie brněnské školy ryzí nauky právní“ (str. 409). Ta pak zahrnuje práce 29 abecedně seřazených autorů.⁸ Celkový počet bibliografických záznamů je 733. Největší počet přísluší O. Weinbergerovi, 244 položek, z toho 130 pochází až z let 1980–2002. Pro srovnání: práce Vl. Kubeše čítají 80 záznamů. Od r. 1980 do r. 1988, kdy Vl. Kubeš 24. listopadu zemřel, je zde uvedeno 9 záznamů. Nebyl však vzat v úvahu žádný z Kubešových titulů vydaných posmrtně. Vezmeme-li v úvahu, že O. Weinberger nepatří k jádru brněnské školy – sám říká, že je „dítětem brněnské školy normativní“ – a první záznam ve výčtu jeho literární produkce pochází až z r. 1956, je celkový počet literárních produktů vlastní brněnské školy ve skutečnosti o dost nižší. Jen pro zajímavost: Weyrových prací je tu evidováno 137.

Význam otiské bibliografie lze spatřovat, vedle obvyklé funkce informační, určené na pomoc budoucímu studiu, v její autentičnosti, která výrazně podtrhuje její autoritu. Sestavil ji přímý žák zakladatele školy a její kmenový a všeobecně respektovaný příslušník. Nebyla sestavena autorem stojícím vně brněnského právněfilozofického proudu ani prostorově, ani časově. Představuje tedy svým způsobem kánon. Otázkou zůstává, z jakých metodologických pravidel Vl. Kubeš při vytváření bibliografie vycházel. Jen z úvodní poznámky předcházející výčet autorů a jejich prací je zřejmé, že seznam zkratk, který obsahuje, je vlastně seznamem excerpovaných zdrojů (celkem 20), tj. česky, německy, italsky a francouzsky vycházejících časopisů a dalších periodik, sborníků k životním jubileím (tzv. poct), Slovníku veřejného práva a Roučkova a Sedláčkova Komentáře k obecnému zákoníku občanskému. Dále se lze dozvědět jen to, že u jednotlivých autorů postupoval zpracovatel tak, že jejich práce řadil „chronologicky“ dle roku vydání. O zdrojích, z něhož čerpal údaje o monografiích, nevedl ničeho.

Zdá se, že určení toho, kdo figuruje v bibliografii, bylo evidentně závislé jen na subjektivním mínění Vl. Kubeše a jen na něm spočívalo rozhodnutí, zda konkrétní práce je literárním projevem souladným s naukou školy. S plnou jistotou to však říci nelze. Nemůžeme vyloučit, že Vl. Kubeš postupoval prostě tak, že k jménu určitého autora, o němž dříve rozhodl, že bude do bibliografie zahrnut, přiřazoval všechny jeho práce, které se mu podařilo zjistit. Ty co neměl k dispozici nebo nezjistil, do seznamu nezahrnul.

Naznačovalo by to alespoň to, že u 6 autorů je přiřazena jen jediná práce, u 7 autorů práce dvě, u 2 autorů práce tři. Tato skupina 15 autorů tvoří tak více než polovinu celkového počtu osob zařazených do bibliografie. U zbytku 14 autorů počet evidovaných titulů přesahuje 6 položek. Z dalšího zkoumání Kubešova postupu lze zjistit, že on sám si byl vědom toho, že jeho bibliografie není bibliografií všech, které lze k brněnské škole počítat, ani těch, které k ní počítal sám. Na jiném místě téže publikace v kapitole „Brněnská škola ryzí nauky právní“ (str. 16) uvedl přehledný výpočet (obsahuje však slova „zejména“ a „mimo jiné“) těch, které lze k brněnské škole „počítat“. Celkem 24 osob, z nichž 6 jmen se ale v bibliografii nevyskytuje. Jsou to: František Stránecký, Jiří Kojecký, Jan Mičánek, Jaroslav Pauk a Josef Srna a Jan Loevenstein.

O něco dále⁹ hovoří o těch, kteří „patří do širšího okruhu brněnské školy ryzí nauky právní“. Zmiňuje Ervína Hexnera, Rudolfa Janečka, Jana Cahu, Josefa Šafařka, Theodora Uhdeho a připojuje vždy údaje alespoň o jednom jejich literárním příspěvku. Právě v případě této skupiny autorů nerespektoval Vl. Kubeš nejen svůj názor, ale i starší mínění prof. Fr. Weyra, který už v r. 1936 uvedl tato jména mladších autorů, kteří své příslušenství k normativní škole dali najevo „literárními projevy“ a názvy těchto prací připojil. Vedle uvedených Weyr zmiňoval ještě Bohumila Kučeru a Jaromíra Pošváře. Ani jedno z těchto jmen Vl. Kubeš do bibliografie nezařadil.

Naopak byl v bibliografii Kubešem ponechán prof. Rudolf Dominik, kterého Weyr původně považoval za oddaného stoupence školy, spolupracoval s ním i autorsky, ale v r. 1936 jej charakterizoval jako odpůrce normativní teorie. Racionálně nelze pochopit, proč Kubeš nezařadil do bibliografie profesora ústavního práva Františka Vavříka, o němž jinak soudil, že „byl zřejmě pod silným vlivem normativní materie“, snad proto, že působil v Praze, a naopak v ní ponechal administrativistu a blízkého Háchova spolupracovníka Jiřího Havelku, který měl podle jeho názoru jen „v podstatě kladný poměr k normativní teorii“.¹⁰

V bibliografii chybí jméno soukromého docenta a od r. 1934 mimořádného (neplaceného) profesora trestního práva a trestního řízení brněnské Právnické fakulty **Jaroslava Stránského**. Důvod tohoto Kubešova opomenutí zjistit nelze. Stránský se k myšlenkovému směru školy v r. 1921 přihlásil, což by samo o sobě nemuselo být rozhodné, ale Weyr i Kubeš sám, a dodejme, že i dnešní právněhistorická věda pěstovaná na brněnské fakultě jej ke škole řadí zcela samozřejmě. V Kubešových „Dějínách myšlení o státu a právu...“ je ostatně uvedeno, že „nesporně mezi stoupence normativní školy i přes určité výhrady patřil...“¹¹ a na věci nic nemění to, že Stránský měl k svému pedagogickému a vědeckému postavení poněkud ambivalentní vztah, když se spíše věnoval politice, novinářské, nakladatelské a advokátní činnosti, což po skončení druhé světové války završil ministerskou funkcí. Z jeho literárních prací do bibliografie nesporně patří spisy **„Vůle poškozeného ve skutkových podstatách trestního práva“**, **Brno, Barvič & Novotný, 1921, 151 s.** a **„Smysl a předmět tiskové opravy“**, **Brno, Barvič & Novotný, 1930**, jejichž charakteristiku a hodnocení hlavních tezí provedl před několika lety prof. L. Vojáček.¹²

Z výše uvedeného je jednak zřejmé, že Vl. Kubeš do bibliografie nezahrnul řadu autorů (a tím i jejich práce), o nichž už zakladatel školy Weyr soudil, že k ní přísluší a jednak do ní nezahrnul ani některé autory, které sám považoval za stoupence školy, aniž by tento názor vysvětlil. Ve struktuře bibliografie se také nijak neprojevovalo členění normativistů na kmenové stoupence směru a na skupinu různě odstíněných a třeba jen dočasných sympatizantů nebo těch, jejichž jen některé práce byly poznamenány ryzí naukou právní. Současně

je zřejmé, že jak Weyr, tak Kubeš v některých případech své názory měnili, nebo nebyli zcela totožného názoru a Kubeš z důvodu Weyrovi zakladatelské role patrně nechtěl tyto rozdíly zdůrazňovat.

Kubešova bibliografie si však nemůže nárokovat ani přibližnou úplnost v druhém směru, tj. ve výčtu zařazených prací. K problematičnosti personální tak přistupuje i mezerovitost obsahová. Uvedme několik příkladů takovéto mezerovitosti, zejména u zakladatelských osobností školy, na prvním místě u prof. Weyra samotného.

Na úvod jeho bibliografie zařadil Vl. Kubeš Weyrův habilitační spis z r. 1908 „Příspěvky k teorii nucených svazků“. Vycházel tak pravděpodobně z předpokladu, že ne všechny jeho práce lze subsumovat pod pojem ryzí nauky právní, která se brněnskou školou stávala pozvolna v průběhu válečných let a tedy ještě před vznikem univerzity a tamní právnické fakulty. Záměrně vynechal řadu prací z oboru správního práva, zejména práva živnostenského, které Weyr uveřejňoval od r. 1904 do r. 1911 jak česky (Právník, Správní Obzor, Sborník věd právních a státních), tak německy (Juristische Blätter, Österreichische Zeitschrift für Verwaltung) tištěných periodikách. To by naznačovalo, že ani po r. 1908 nepovažoval všechny jeho práce za příspěvky ovládané novou právněfilozofickou naukou. Druhou skupinu Weyrových příspěvků, kterou Kubeš až na výjimku rovněž potlačil, představují jeho práce z oboru statistiky. Každopádně tak soupis Weyrových prací nelze považovat ani zdaleka za jeho úplnou bibliografii.

Přestože Vl. Kubeš uvedl v úvodní poznámce, která předchází vlastní bibliografii, že excerpoval také Slovník veřejného práva, přešel bez povšimnutí jeho poslední (pátý) svazek a v jeho obsahu Weyrova hesla „**Vyhlašování norem**“ (str. 417–425) a „**Vznik státu**“ (str. 527–533) a mezi jeho práce nezahrnul ani „**Doslov**“, který Weyr napsal spolu s J. Hoetzelem, jehož obsah ohlašuje smír mezi brněnskou normativní školou a zastánci tzv. tradiční právní nauky působícími na pražské právnické fakultě.

Otevřenou otázkou zůstává, zdali měl být do bibliografie zařazen Weyrův „**Soustavný ukazatel k zemskému zákoníku království českého za léta 1848–1910**“, Praha 1911. Povaha pomůcky neumožňuje sice rozkrýt autorovo zakladatelství normativní školy a příslušnost k ní, ale to samozřejmě nelze zjistit ani z mnoha titulů do bibliografie zařazených. Lze uvažovat i tak, že Kubeš považoval práci za součást Weyrovy statistické produkce, kterou, jak už bylo uvedeno, téměř úplně ze zařazení do bibliografie vyloučil. Právněhistoricky se ovšem jedná o zcela netypický produkt Weyrova písemnictví, který má při obtížné dostupnosti některých ročníků zákoníku svoji informační hodnotu dodnes.

Vedle případů sporných položek tu však zůstávají případy nepochybné, které do bibliografie měly být bez všech pochybností zařazeny. Mám na mysli zejména Weyrovy práce uveřejněné po osvobození ČSR časopisecky. Např. v Časopise pro právní a státní vědu, který Fr. Weyr redigoval, v jehož XXVII. ročníku (1946) kromě drobných glos otiskl i právněhistoricky významné příspěvky „**Ústavní vývoj československý v roce 1938**“ (str. 20–36), „**Pražská právnická fakulta a normativní teorie**“ (str. 78–105) a „**Pojem a podstata vědecké školy**“ (str. 145–176) nebo v časopise Právní praxe, v jehož X. ročníku (1946) bylo přetištěno pojednání původně uveřejněné ve Svobodných novinách „**O právní kontinuitu**“ (str. 21–22), částečný text „**15. březen a nauka o paaktech**“ (str. 215–216), původně publikovaný v Lidové demokracii nebo „**Právnické poznámky k zákonu o dvouletce**“ (str. 216–217) rovněž prvotně uveřejněné v tomtéž deníku. To

jsou však jen některé tituly, jejichž absence v bibliografii naznačuje, že Weyrova literární produkce po skončení druhé světové války nebyla vzata v úvahu téměř vůbec. Leccos však chybí i z literární produkce prvorepublikové. Např. „**Pojem obecného práva správního**“, **Laštovkova pocta, Praha 1936, s. 39 a n.**

Jméno Jaromíra Sedláčka, brněnského profesora občanského práva Vl. Kubeš do bibliografie samozřejmě zařadil a uvedl v ní celkem 43 jeho prací, první z r. 1911, poslední z r. 1944. Mnohé se týkají různých stránek obecného občanského zákoníku nebo jeho částí, případně jednotlivých institutů. V r. 1928 J. Sedláček jako absolvent pražské právnické fakulty a bývalý člen spolku Všehrd přispěl do sborníku „Naše právo a stát“ studií, která spolu s příspěvkem dalších autorů připomínala šedesáté výročí vzniku tohoto spolku. Sedláčkova stať „**Ústavní listina a občanský zákoník**“ vycházela z aplikace základních postulatů normativismu na poměr těchto předpisů, jejichž výsledkem byla konstrukce, že občanský zákoník je pojmově podřízen definitivní ústavě a tato konstrukce je tak pravým opakem nauky o dělení právního řádu na právo veřejné a soukromé. Na celkem šesti příkladech pak ukazuje na vliv ústavní listiny na pozitivní předpisy recipovaného znění občanského zákoníku a jejich soudní výklad.¹³

Okolnost, že Vl. Kubeš nezahrnul tento Sedláčkův příspěvek do bibliografie, stojí za upozornění proto, že předmětný sborník, jak z dalšího plyne, znal dobře a z jeho obsahu excerpoval hned následující stať autora Ad. Procházky („Příspěvek k problému subjektivního práva“) a v bibliografii tohoto autora jej zařadil pod č. 8. Na druhé straně necitováním příspěvku v tomto sborníku připravil tři autory v bibliografii vždy o jednu položku: J. Havelku, Jar. Kallaba a Zd. Neubauera.

Druhou skupinu mezer představuje v bibliografii neúplnost údajů u zařazených autorů. Z pochopitelných důvodů nelze v tomto materiálu probrat všechny podstatné mezery. Pro ilustraci tohoto problému jsem zvolil pouze autory z oboru penologie.

Do výčtu literární produkce Jaroslava Kallaba zařadil Kubeš především práce právněfilozofické a právněteoretické. Jen deset titulů v ní pochází z oboru trestního práva. Současné poznání literární odkazu J. Kallaba je však už velmi podrobné. Nejnověji je shrnul V. Jablonický.¹⁴ Spolu s předchozími poznatky je zřejmé, že právě u prof. Kallaba je mezera v bibliografii největší. Už v r. 1992 byl sestaven soupis jeho hlavní publikační činnosti,¹⁵ avšak vydavatel a uspořadatel českého vydání knihy na tuto skutečnost nereagovali a ponechali Kubešovy údaje beze změny. Do bibliografie je tak třeba vložit alespoň následující tituly:¹⁶ „**K moderním snahám o zlepšení veřejné péče o mládež se stanoviska trestního práva**“. Zvláštní otisk z „**Přehledu**“, nakl. vlastním, Praha 1910; „**Dvě studie o významu kriminální statistiky pro reformu trestního práva, Sborník věd právních a státních XIII, Bursík a Kohout, Praha 1913**“; „**Pohnutky nízké a nečestné**“, Vědecká ročenka Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně II, Barvič & Novotný, Brno 1923; „**Odpověď na otázku: Doporučuje-li se zřídit mezinárodní trestní soudnictví a v případě kladné odpovědi, jak by mělo býti upraveno**“, Věstník Československé společnosti pro trestní právo I, 1925, s. 98–106; **Předmět a metody kriminologie (Příspěvek k metodologickému rozboru některých otázek trestního práva)**“, Pocta k sedmdesátým narozeninám Univ. Prof. Dra Augusta Měříčky, Sborník věd právních a státních XXXIII, č. 3 + 4, Praha 1933, též zvl. otisk; „**Stručný výklad zákona z 11. března 1931, č. 48 Sb. z. a n., o trestním soudnictví nad mládeží**“, Brno, Č.A.S. Právník 1931; „**Několik poznámek o normativních a deskriptivních prvcích**

v skutkových podstatách trestných činů“, Pocta k šedesátým narozeninám prof. Dr. Alberta Miloty, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, Praha 1937.

Erich Olšar, absolvent brněnské fakulty (1930), asistent tamní fakultní knihovny, od r. 1937 habilitovaný docent, který má v bibliografii zachyceny jen dvě práce z let 1937 a 1939, si zasloužil větší pozornost a také přesnost, protože první z uvedených prací vyšla ve skutečnosti r. 1936. V názoru, zdali ke škole patřil, se Weyr s Kubešem neshodovali. První ji odmítal. Jak uvedl ve svých „Pamětech“ Olšar „mé vědecké škole“ zůstával zcela vzdáleným a „vždy do jisté míry“ se distancoval od normativní teorie a její brněnské školy.¹⁷ Kubeš sice Olšara ve svých „Dějínách myšlení o státu a právu“ vůbec nezminil, ale do bibliografie jej přece jen zařadil. V širším rozsahu hodnotil Olšarovu literární práci před několika lety prof. L. Vojáček¹⁸. Z jím shromážděného materiálu plyne, že několik Olšarových časopiseckých článků publikovaných v letech 1930–1936 si zařazení do bibliografie zaslouží.¹⁹ Bezesporu do ní patří i jeho druhá rozsáhlejší práce „**Studie o protiprávnosti (se zvláštním zřetelem k právu trestnímu)**“, Praha, Nákladem ČAVaU, 1940, 196 s.

Josefovi Keprtovi přiřadil Kubeš tři literární položky pocházející z let 1938–1939. Opět zásluhou prof. L. Vojáčka²⁰ víme o několika dalších literárních projevech tohoto autora habilitovaného v r. 1938 a vyhlédnutého za nástupce prof. Kallaba. Jeho život byl však počátkem r. 1939 předčasně zkrácen ve věku 27 let vážnou nemocí a talent tohoto autora, o němž je v dobové literatuře několikrát zmínka, se nemohl rozvinout. Do bibliografie měl být zahrnut jeho rozsáhlejší příspěvek „**Útratová ustanovení zákona o ochraně cti**“, **Právník LXXIV/1935, s. 509 a n. a 598 a n.** Lustrace časopisu Všeherd z let 1930–1939 přináší vedle jeho 12 recenzí minimálně 10 trestněprávních příspěvků menšího rozsahu, z nichž alespoň některé by si zasloužily zařazení do bibliografie pro osobitost svého zpracování a dobově aktuální tematiku, která má dnes značný právněhistorický význam.²¹ Prof. Kubeš ovšem nezahrnul toto periodikum mezi ty, z nichž do bibliografie čerpal, zřejmě z toho důvodu, že Všeherd nebyl v letech první republiky považován za dostatečně vědecky seriózní časopis. Vnímán byl jako publikační prostředek určený k otiskování drobnějších příspěvků začínajících autorů, často ještě studentů. Ostatně první samostatný Keprtův příspěvek otiskl v r. 1933, kdy jeho autor na brněnské fakultě ještě studoval.

Ve sféře brněnského normativismu se vyskytl také případ autora, který se svou publikací vydanou počátkem r. 1947 k brněnské škole vehementně hlásil, výslovně děkoval „svému příteli“ Vl. Kubešovi za vzbuzení zájmu o právně filosofické otázky, aplikoval ryzí nauku právní na právo kanonické, citoval v ní několikrát vedle jiných normativistů zahraničních i domácích právě prof. Kubeše, a přesto se do žádného Kubešova výčtu přívrženců, natož mezi autory zařazenými do bibliografie nedostal. Rada brněnské finanční prokuratury **Miroslav Smejkal**, autor spisu „**Právo církevní a právo kanonické**“, nákl. **Č.A.S. Právník, Brno 1947**, zůstal nevyslyšen, i když se na fakultě uplatňoval krátce po osvobození i pedagogicky. Nic na tom nezměnila skutečnost, že i Kubeš jejich přátelství veřejně potvrdil.

Vzniká tak aktuální otázka, zdali může být za příslušníka školy počítán někdo, kdo se jím sám vehementně cítí, nebo bylo nezbytné k příslušnosti výslovného vyjádření alespoň jednoho z profesorské dvojice Weyr – Kubeš? Pokud dnes již druhá podmínka nezvratně odpadla a nemůže být resuscitována, kdo a jakým způsobem je ji oprávněn nahradit? Kladu tuto otázku záměrně.

Posledního lednového dne r. 2009 zemřel druhý z editorů publikace O. Weinberger. S trochou nadsázky lze říci, že bibliografie brněnské školy právní teorie tak osiřela a péči o její obsah už nemůže garantovat žádný autor, který měl alespoň krátký kontakt se zakladatelem, respektive s profilujícími příslušníky tohoto právněfilozofického proudu. Napříště už může být doplňována jen těmi, kteří k brněnskému normativismu nepříslušeli a pro ně je vztah k této škole maximálně předmětem právněhistorického zájmu. Z tohoto důvodu bude každý další zásah do bibliografie svým způsobem choulostivý, ať už se týká přiřazení dalších autorů nebo přidání dalších dosud neobsahujících titulů. Rizikem nebude jen přidávání nových vydání titulů, které bibliografie už obsahuje.²²

Jsem si dobře vědom naznačené citlivosti. Nicméně četná sporná místa a mezery v bibliografii mě vedou k přesvědčení o účelnosti a užitečnosti zásahů do jejího stávajícího obsahu, ale i o potřebě jejího perspektivního doplňování.

Jisté je, že Kubešova bibliografie nebyla určena jen k jednorázovému poučení a použití. Aby se však stala trvale užitečnou součástí právněhistorického studia o vývoji brněnské normativní nauky, měla by být průběžně revidována, zpřesňována a doplňována v závislosti na dalším vývoji poznání v tom kterém odvětví právního řádu, pokud se v bibliografii odráží. Proto bylo aspirací tohoto drobného materiálu navrhnout její první doplnění (údaje tištěné tučně) a podnítit k tomu, aby tak v budoucnu činili i další autoři a tím prodloužili její poslání do dalších let. Jen tak se na ni nepřiměřeně brzy nezapomene a smysl, pro který byla původně pořizena, zůstane zachován.

Poznámky

- ¹ O brněnské normativní škole srv. např.: MARŠÁLEK, P.: *Česká právní věda mezi dvěma světovými válkami a její metodologie, Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve střední Evropě*, sv. 1, usp. K. Malý, L. Soukup, UK v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha 2010, s. 66–70.
- ² Srv. WEYR, Fr.: *Teorie práva*. Nakladatelství Orbis, Brno – Praha 1936, s. 366–376.
- ³ Srv. WEYR, Fr.: *Paměti 2. Za republiky (1918–1938)*. K vydání připravila, jmenným rejstříkem opatřila a ediční poznámku napsala J. Uhdeová, Atlantis Brno 2001, s. 79–88.
- ⁴ Srov. KUKLÍK, J.: *Profesor Jan Krčmář. Polozapomenutá osobnost pražské civilistiky*. UK v Praze – Právnická fakulta. Pražské sdružení Jednoty českých právníků, Praha 2008, s. 79–94, 102–103.
- ⁴ Příznačné však je, že perlustrace poměru právníků a národohospodářských pracovníků k českému proudu normativní teorie byla F. Weyrem a K. Englišem zahájena už v závěrečných letech první světové války, tedy ještě před založením Právnické fakulty v Brně. Srv.: ŠOUŠA, J. ml.: *Emanuel Chalupný. Antologie československé právní vědy v meziválečném období (1918–1938)*, usp. P. Skřejpková, Linde, Praha 2009, s. 122–123.
- ⁵ Srv.: KUBEŠ, Vl.: *Dějiny myšlení o státu a právu ve 20. století se zřetelem k Moravě a zvláště Brnu*. Díl druhý, AUB Iuridica, No. 164, Masarykova univerzita v Brně, Brno 1995, s. 368, kde je uvedeno několik podrobností o této publikaci a KUBEŠ, Vl.: ... a chtěl bych to všechno znovu, Masarykova univerzita v Brně, Brno 1994, s. 173–175.
- ⁶ Srv.: WEINBERGER, O. – KUBEŠ, Vl. (ed.): *Brněnská škola právní teorie (normativní teorie)*. UK v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha 2003, 440 s.
- ⁷ Jsou to: František Bauer, František Brychta, Josef Budník, Hynek Bulín, Kazimír Čakrt, Václav Chytil, Rudolf Dominik, Karel Engliš, Ladislav A. Fürst, Karel Gerlich, Jiří Havelka, Rudolf Hynie, Jaroslav Kallab, Josef Keprť, Jaroslav Krejčí, Vladimír Kubeš, Mojmír Kusák, Otakar Materna, Vladimír Míša, Zdeněk Neubauer, Erich Olšar, Rudolf Petřížka, František Pospíšil, Adolf Procházka, Jaromír Sedláček, Vojtěch Tardý, Jul. Víršík, Vladimír Vybral, Ota Weinberger, František Weyr.
- ⁸ Viz: KUBEŠ, Vl.: *Dějiny myšlení o státu a právu ve 20. století se zřetelem k Moravě a zvláště Brnu*, díl první, AUB Iuridica, No. 164, Masarykova univerzita v Brně, Brno 1995, s. 215.
- ⁹ Tamtéž.
- ¹⁰ Tamtéž, s. 221 a 229.
- ¹¹ Srv.: VOJÁČEK, L.: *Brněnská právnická fakulta v meziválečném období let 1919–1939, Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1939) a jejich místo ve střední Evropě*, sv. 1, usp. K. Malý, L. Soukup, UK v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha 2010, s. 186–187.

- ¹² Viz: SEDLÁČEK, Jar.: Ústavní listina a občanský zákoník, *Naše právo a stát. Sborník k šedesátému výročí založení Spolku československých právníků „Všehrd“*, uspořádán redakčním sborem, nákladem Spolku československých právníků Všehrd, Praha 1928, s. 88–94.
- ¹³ Srv.: Jaroslav Kallab – právník a filozof (rekonstrukce modelu myšlení), *Právník CX*, 2011, s. 910–929.
- ¹⁴ Srv.: KALVODOVÁ, V.: Přehled hlavní publikační činnosti Jaroslava Kallaba, Sborník z konference k výročí úmrtí prof. JUDr. Jaroslava Kallaba, Brno, Masarykova univerzita 1992, s. 99 a n.
- ¹⁵ Záměrně nepřipojuji žádnou z Kallabových prací, která by vyšla dříve než v r. 1908, kdy prof. Weyr publikoval základní studii celé školy. Nic na tom nemění fakt, že Kubeš do bibliografie zařadil na prvním místě Kallabovu studii „Základy nauky o způsobilosti býti stranou a o příslušnosti soudů v trestním řízení rakouském“, která vyšla v Praze r. 1907.
- ¹⁶ Srv.: WEYR, Fr.: *Paměti 2. Za republiky (1918–1938)*, Atlantis, Brno 2001, s. 66 a 79.
- ¹⁷ Srv.: VOJÁČEK, L.: *Brněnská právnická fakulta v meziválečném období let 1919–1939, Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1939) a jejich místo ve střední Evropě*, sv. 1, usp. K. Malý, L. Soukup, UK v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha 2010, s. 188–190.
- ¹⁸ Srv.: Přehled a výklad smluv o vydávání zločinců dosud republikou Československou uznávaných (čas.), *Všehrd XI*, 1929–1930, s. 224 a n. a s. 250 a n.; Trestní právo v zemích slovanských a na Balkáně, *Právní obzor XVII*, 1934, s. 340–343, 359–362, 377–385; Trestní právo v zemích angloamerických, *Všehrd XVI*, 1934–1935, s. 161–165 a 212–214; Trestní právo v zemích románských, *Právní obzor XVIII*, 1935, s. 202; Trestní právo v zemích germánských, *Časopis pro právní a státní vědu XVIII*, 1935, s. 53; Trestní právo na přelomu, *Časopis pro právní a státní vědu XIX*, 1936, s. 439 a n.
- ¹⁹ Srv.: VOJÁČEK, L.: c. d., s. 188.
- ²⁰ Srv. např.: Pohnutky nízké a nečestné v platném trestním právu, *Všehrd XIV*, 1933, s. 120–125 a 162–168; Delikty davu, *Všehrd XVI*, 1935, s. 193–203; Pro lepší ochranu státu, *Všehrd XVI*, 1935, s. 385–391; Zákon o obraně státu, *Všehrd XVIII*, 1936 a 1937, s. 97–102 a 148–155; Nová osnova trestního zákona, *Všehrd XVIII*, 1937, s. 386–389; Ochana německé krve, *Všehrd XIX*, 1937, s. 22–24 a 50–53; Vojenské polní trestní řízení, *Všehrd XIX*, 1938, s. 126–132.
- ²¹ Srv. např.: WEINBERGER, O.: *Inštitucionalizmus, Nová teória konania, práva a demokracie*, Kalligram, Bratislava, 2010, 392 s., který je v bibliografii u tohoto autora uveden pod č. 198.